

Uporaba slikovnice u vrtiću i obitelji

Simčić, Lea

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:270175>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LEA SIMČIĆ

UPORABA SLIKOVNICE U VRTIĆU I OBITELJI

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LEA SIMČIĆ

UPORABA SLIKOVNICE U VRTIĆU I OBITELJI

(Završni rad)

JMBAG: 0303078030

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolski odgoj

Predmet: Dječja književnost

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Kristina Riman

Pula, 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. DJEČJA KNJIŽEVNOST.....	2
3. SLIKOVNICA	3
3.1. Likovni govor slikovnice	4
3.2. Tekst u slikovnicama.....	5
3.3. Povijest slikovnice u Hrvatskoj.....	5
4. PODJELA SLIKOVNICA.....	8
5. FUNKCIJE SLIKOVNICA.....	11
6. ISTRAŽIVANJE O UPORABI SLIKOVNICE U VRTIĆU I OBITELJI	13
6.1. Metodologija istraživanja	13
6.1.1. Cilj istraživanja	13
6.1.2. Zadaci istraživanja	13
6.1.3. Hipoteze istraživanja	14
6.1.4. Uzorak ispitanika.....	14
6.1.5. Mjerni instrumenti.....	15
6.1.6. Postupak prikupljanja podataka.....	16
6.2. Rezultati i rasprave.....	17
7. ZAKLJUČAK	32
LITERATURA	35
SAŽETAK.....	37
SUMMARY	38

1. UVOD

Tema završnog rada je uporaba slikovnice u vrtiću i obitelji. Slikovnica je prva knjiga djeteta, samim time i vrlo važan alat za njego cjeloviti razvoj. Korištenje slikovnice poseban doprinos daje razvoju govora, mašte, spoznaje i stvaralaštva.

U radu je slikovnica objašnjena u kontekstu književnosti namijenjene djeci, naznačen je njezin povijesni razvoj. Navedene su vrste slikovnica i funkcije koje ima. U drugom dijelu rada provedeno je istraživanje među odgojiteljima i roditeljima djece predškolske dobi kako bi se usporedile značajke uporabe slikovnice u obiteljskom okruženju i ustanovama ranog i predškolskog odgoja. Istraživanje je provedeno među odgojiteljima i roditeljima djece koja pohađaju Dječji vrtić Vladimir Nazor Kastav, Dječji vrtić Matulji i Dječji vrtić Opatija.

2. DJEČJA KNJIŽEVNOST

Dječja književnost je književnost koja je namijenjena djeci. Književnost, djeca i namjena su tri pojma koja su bitna u ovoj kratkoj, navedenoj definiciji.

Knjiga koja svojom tematikom potiče dječje zanimanje i odgovara njegovim interesima te pri tome ne nadmašuje mogućnosti djetetove percepcije prilagođena je djeci. Djeca su ljudi koji još nisu dostigli zreli stupanj tjelesnog i društvenog razvoja. Ograničeni su s obzirom na iskustvo i znanje, tjelesne mogućnosti, samostalnost u osiguravanju životnih potreba te poznavanje jezika. Shodno tome shvatljivo je da djeci ne može biti raspoloživo bilo koje književno djelo. Isto tako se sve više snižava gornja granica djetinjstva. Prije su se dječji pisci obraćali "djeci" do 16. godine, danas je ta granica djetinjstva pomaknuta na dvanaestu godinu, uz individualne iskorake gore i dolje. Stoga se u novije vrijeme uvodi pojam "književnosti za mlade odrasle" te je ona tematski i stilski potpuno različita od dječje književnosti (Crnković, Težak 2002).

Također, Crnković i Težak (2002) navode kako postoje tri značajke prema kojima neka knjiga pripada dječjoj književnosti. Napisao ju je „dječji pisac“ i svjesno je namijenjena djetetu, izdao ju je jedan od dječjih nakladnika te je dospjela u knjižaru ili knjižnicu na police koje su namijenjene djeci. Hameršak i Zima (2015) navode kako knjiga može biti dječja, iako nema nijednu od ove tri značajke. Moguće je da ju pisac nije namijenio djeci, ali su ju djeca prigrllila kao svoju te je isključivo ili najviše čitaju, tiskana je od strane nakladnika koji inače ne izdaje dječje knjige te knjižari i knjižničari je nisu u početku svrstali među dječje knjige na policama.

Autori Crnković i Težak (2002) dijele dječju književnost u dvije glavne vrste. Prvoj skupini pripadaju slikovnice, dječja poezija, priča, dječji romani ili romani o djetinjstvu. Drugoj skupini pripadaju basne, romani o životinjama, avanturistički ili pustolovni romani, povijesni romani, znanstvena fantastika, putopisi i biografije. Između ove dvije skupine ima vidljiva razlika. Slikovnice, dječja poezija, priča, dječji romani ili romani o djetinjstvu tj. prva skupina obično zadovoljava sva tri kriterija, dok se vrste iz druge skupine razilaze po jednom ili po sva tri kriterija. Može se kazati da je znatan broj djela iz tzv. prve skupine pisan za djecu te su i definirana kao dječja. Međutim u tzv. drugoj skupini postoji vrlo mali broj djela koja su pisana naročito za djecu, više je onih djela koja su djeca naprosto prisvojila od odraslih. To važi za velik broj pustolovnih romana, za romane o životinjama, za znanstvenofantastičnu književnost pa čak i za basne.

3. SLIKOVNICA

Slikovnica je prva i najvažnija knjiga u životu djece, u kojoj je priča upotpunjena ili proširena i obogaćena ilustracijama. Slikovnica bi trebala imati prvo mjesto u proučavanju dječje književnosti. Ona može biti igračka ili karton za slaganje. Priča može biti ispričana i bez riječi, samo slikama ili su slike nanizane kao pojmovi koje dijete razgledava, prepoznaje, imenuje i priča o njima. Ona je likovno i literarno djelo s kojim se dijete susreće i koje doživljava svim osjetilima (Crnković, 1990).

Narančić Kovač (2017:1) se poziva na autoricu Bader (1976) koja poimanje slikovnice objašnjava: „slikovnica je tekst, ilustracija, sveobuhvatni dizajn; proizvod i komercijalni artikl; društveni, kulturni povijesni dokument i, ponajprije, iskustvo za dijete. Kao umjetnička forma ovisi o međuovisnosti slika i riječi; o istodobnom prikazu dviju suprotstavljenih stranica, i o drami i kretanja stranica. Pod njezinim vlastitim uvjetima, njezine su mogućnosti bezgranične.“

Batarelo Kokić (2005) naglašava važnost definicije što je nudi Nodelman (1989) u kojoj ističe da su slikovnice namijenjene maloj djeci i šalju informacije ili pričaju priče kroz niz slika koje su kombinaciji s malo teksta ili ga uopće nema.

Martinović i Stričević (2011:47) slikovnicu opisuju kao specifičan materijal za čitatelje i smatraju da ju je vrlo teško definirati. „U samom terminu slikovnica ističe se slikovni dio, a postoje slikovnice koje formalno ne sadrže tekst, no kako dijete redovito ima posrednika kod čitanja slikovnica, za slikovnicu bez teksta ipak se ne može apsolutno isključiti njegovo postojanje.“

„No što predstavlja slikovnica?“ pitanje koje postavlja Hlevnjak (2000). Slikovnica označava niz malenih slika, pri čemu slike imaju prednost pred riječima zbog bržeg i lakšeg čitanja, tj. odmah se zapaža kao cjeloviti simbol te tako neposrednije izaziva lanac pojmova u čitatelja-gledatelja. Upravo zbog toga su slikovnice omiljene među djecom, kolekcionarima, turističkim znatiželjnicima, ali i brzim čitačima dnevnih novosti, jer slikovnice u širokom smislu riječi podrazumijevaju: od knjige i luksuzne monografije do prospekata i dnevnih novina, od reklama do godišnjaka.

Crnković i Težak (2002) slikovnicu ocjenjuju dječjom knjigom *par excellence* što u prijevodu znači izvanredno, odlično. Slikovnica je specifična vrsta dječje književnosti i ima prednost kod male djece zbog toga što upotrebljava dva koda komunikacije: likovno i jezično prezentiranje realnosti. Slikovnica je varijanta likovnog i književnog izraza te je teško odgovoriti što je u slikovnici važnije, likovni ili književni izraz. No, ne

treba smetnuti s uma tvrdnju da nastaju slikovnice bez riječi ili s vrlo malim brojem riječi, ali ne postoji slikovnica bez slika. Djeca slikovnicu počinju koristiti već u prvoj godini života, dok im interes za istu prestaje u drugom razredu osnovne škole. (Crnković, Težak 2002).

3.1. Likovni govor slikovnice

Temeljni, sastavni dio slikovnice je, dakako, slika jer bez slike ne postoji slikovnica. No, to se ne može reći za tekst koji nije manje značajan, iako postoji slikovnice i bez teksta (Martinović, Stričević 2011).

„Slikovnica je prvo likovno-literarno djelo koje dijete susreće i doživljava svim osjetilima“ (Kos-Paliska, 1997:88). Pri odabiru slikovnice potrebno je obratiti pažnju na njen estetski izgled i edukativnu vrijednost, kao i to da ju treba odabrati prema uzrastu djeteta. Na taj se način kod djece budi i razvija likovno-estetski senzibilitet i odgaja za pozitivna čuvstva.

Likovni tekst mora biti konkretan, interesantan, a posebice treba voditi brigu o boji i dinamici crteža. Djeca predškolskog uzrasta nisu sposobna uočiti sve elemente, ali osjećaj za boju im je prirođen, boja ih privlači, svojim balansom i intenzitetom. S obzirom na to djeca biraju igračke i predmete najčešće žute, plave, crvene i zelene boje, te su boje među najzastupljenijima i u slikovnicama (Verdonik, 2015).

Kos-Paliska (1997) naglašava važnost ilustracije kao nužnog sastavnog dijela svakog literarnog dijela za djecu. Posrednik između života djeteta i svijeta umjetnosti je ilustrator sa svojim likovnim govorom. Ilustrator za djecu osim što je dobar slikar mora poznavati život djeteta i njegova maštanja. Moderna ilustracija ne smije doslovno prepričati sadržaj likovnim sredstvom, već je potrebno unijeti nove vrijednosti i biti usko povezana s umjetnošću u današnje vrijeme.

Ilustracija pozitivno utječe na mentalni, emotivni i virtualni život, kako djeteta, tako i čovjeka uopće. Ilustracija koja u svijet emocionalnosti djeteta unosi nove umjetničke izražene spoznaje je dobra ilustracija. Loša ilustracija je ona ilustracija koja je napravljena ne poštujući principe psihologije, namjene i koja je bez predznaka osjećajnosti (Kos-Paliska, 1997).

Prilikom vrednovanja slikovnice, uz ljepotu i kvalitetu slikovnice, u obzir treba uzeti i sadržaj i kvalitetu teksta.

3.2. Tekst u slikovnicama

„Uistinu je možda na početku razvoja slikovnice odnos autora teksta i autora slika bio takav: autor teksta bio je dominantan i na neki je način bio pokretač nastanka slikovnice. No poslije slika, ono vizualno (ili čak taktilno i auditivno), postaje pokretač nastanka slikovnice ili je u najmanju ruku, kao u većini autorskih slikovnica, nastanak obje komponente isprepleten i međuovisan“ (Majhut, Batinić 2017:222).

Martinović i Stričević (2011) navode da je slikovnica najbogatiji izvor pisane riječi s kojom se dijete susreće već u ranom djetinjstvu. Iako nije nužno da će slikovnica biti prvi susret s pisanom riječi jer ih djeca susreću na kutijama od igračaka, na reklamama ili na etiketama odjevnih predmeta.

Stihovi ili tekst moraju biti kratki, slikoviti, razumljivi te po mogućnosti s rimom kako bi ih djeca lakše i brže zapamtila (Kos-Paliska, 1997). Tekst slikovnice mora biti sačinjen od onih riječi koje su karakteristične za dječje izražavanje, pojavljivanja predmeta koji su već kročili u djetetove interese, koji su od ključne važnosti, pripadaju najbližoj okolini ili ih je pak dijete uključilo u svoju igru. Raznovrsnost rječnika u tekstu ne može biti veće od raznovrsnosti djetetova rječnika. Rečenica u tekstu slikovnice trebala bi se sastojati u prosjeku od četiri do pet riječi. Međutim, broj riječi u rečenici ovisi o dobi djeteta kojemu je slikovnica namijenjena (Martinović, Stričević 2011).

3.3. Povijest slikovnice u Hrvatskoj

Ilustracije, koje se mogu smatrati pretečom slikovnice u hrvatskoj književnosti, pojavljuju se već u prvim hrvatskim knjigama za djecu. Godine 1796. u Zagrebu je objavljena knjiga *Mlaissi Robinzon: iliti jedna kruto povolyna, y hasznovita pripovezt za detczu* pod nakladom Novoselske tiskare. To je Vranićev prijevod Campeova Robinzona te se ocjenjuje kao prva knjiga za djecu na hrvatskom jeziku. Šesterosveščano izdanje Basna, autora Ignjata Čivića Rohrskoga objavljeno je 1844. godine. Smatra se prvom sustavnom ilustriranim knjigom, a u nakladi je karlovačkog tiskara i knjižara Ivana N. Prettnera. Ilustrirao ih je hrvatski ilustrator Albert Nikola Lauppert (Batinić, Majhut 2001).

Slikovnice u Hrvatskoj, na hrvatskom jeziku, pojavljuju se krajem 19. stoljeća. Ilustratori su još uvijek bili strani, većinom njemački i engleski, autori. „Slikovnice se u

Hrvatskoj pojavljuju u doba zamaha pedagoške dječje književnosti. I dok je dječja književnost namijenjena školskoj populaciji već postala unosan posao, slikovnica se tek trebala izboriti za svoje mjesto na tržištu“ (Batinić, Majhut 2001:33). Prema popisu knjiga nakladnika Mučnjaka i Senftlebena, izdanom u kalendaru *Danici* za 1880. godinu, među najsvježijim knjigama je i niz ilustriranih knjiga za djecu, među njima je i *Nova slikovnica za malu djecu* Ljudevita Varjačića. Međutim, ta slikovnica, kao i ostalih sedam knjiga s toga popisa, nisu sačuvane. Slikovnica *Domaće životinje* navodi se kao najstarija sačuvana hrvatska slikovnica. Objavljena je 1885. godine, pod nakladništvom Albrechta i Fiedlera dok je autor teksta Josip Milaković. Slikovnice iz tog desetljeća nisu sačuvane, no postoji iznimka tj. slikovnica *Mala zvernica* koju je 1864. godine objavio Hartman te je ona odnedavno dio fonda Hrvatskog centra za dječju knjigu u Zagrebu. Autorice Hameršak i Zima (2015.) time navode tu slikovnicu kao najstariju sačuvanu hrvatsku slikovnicu. Lavoslav Hartman tada je bio najveći nakladnik dječje književnosti.

Prema Batinić i Majhut (2001) postoje dva problema u praćenju izdavanja slikovnica. Prvi problem je to što nakladnici u većini slučajeva nisu otisnuli godinu izdavanja. Drugi problem je što određeni broj prvih slikovnica nije sačuvan te se samo na osnovi reklamnih popisa nakladnika stiglo do informacija o njihovom postojanju. S obzirom u nemogućnost uvida u original, uvijek je upitno je li riječ o slikovnici ili ilustriranoj knjizi. U periodu od 1900. do 1918. godine Kugli, Hartmanov nasljednik, najveći je nakladnik slikovnica u kojima nije otiskivao godine izdanja te je u rijetkim slučajevima pisao ime slikara-nakladnika. Iso Velikanović, Josip Vitanović, Milan Ogrizović i Rikard Katalinić Jeretov su neka od novih imena koji se pojavljuju među autorima teksta. Tekstove koje oni pišu, objavljuje Kugli. Nakladnik Trpinac iz Zagreba objavio je šest slikovnica s tekstovima koje je napisala Milka Pogačić dok se nakladnik Margold nije opterećivao podacima o autorima te je najvjerojatnije 1910. godine objavio svih i jedinih osam slikovnica. Zahvaljujući postojećim podacima, prvom kompletnom slikovnicom možemo smatrati *Dječju čitanku o zdravlju*. Nepotpisani tekst napisala je Ivana Brlić-Mažuranić, a ilustrirao ju je Vladimir Kirin. Pod nakladom Higijenskog zavoda, slikovnica je objavljena 1927. godine u Zagrebu.

Komercijalizacija posla sa slikovnicom doživljava kulminaciju u periodu između dva rata. Najbolji pokazatelj za to je pedesetak slikovnica s tekstom novinara Dinka Chudobe, koje su izdane u nakladama Papirosa i Naproze između 1932. i 1942. godine. Slikovnice se još uvijek nerijetko izdaju bez navođenja podataka (godina

izdanja, autori teksta i slike) ili gotovo i bez imena nakladnika. Ovakav tretman jasno upućuje na tvrdnju da slikovnica još uvijek nije našla svoje mjesto kao ravnopravna vrsta dječje literature. Vrlo je mali broj novih imena među autorima teksta, javljaju se Mira Preisler, Vladimir Prebeg i Zlatko Špoljar. U slikovnice polako ulaze i hrvatski ilustratori među kojima se ističu Andrija Maurović i Vladimir Kirin. Kasno pojavljivanje domaćih ilustratora zacijelo je ishod njihove nezainteresiranosti za takvu vrstu angažmana, ali isto tako i zbog dobro uigranog i osmišljenog posla s pribavljanjem stranih ilustracija (Batinić, Majhut 2001).

Nagrada "Grigor Vitez", prva hrvatska nagrada za tekst i ilustraciju dječje knjige zasnovana je 1966. godine. Godina njezina utemeljenja poklapa se sa svjetskim trendovima: Andersenova nagrada koja se od 1956. godine dodjeljuje piscima, a od 1966. godine i ilustratorima. Iste te godine na Sajmu dječje knjige Bologni utemeljena je izložba ilustracija. Godine 1967. utemeljen je Bijenale ilustracija Bratislava (BIB)-prvi svjetski bijenale ilustracije dječje knjige. Katalog ilustratora koji se neprekidno popunjava do danas formiran je šezdesetih godina 20. stoljeća u Dječjem odjelu Gradske knjižnice u Zagrebu. Akademski slikari, grafičari, strip crtači, autori crtanog filma te slikari, to su sva značajna imena hrvatske likovne umjetnosti koja su se okušala u ilustraciji dječje knjige (Verdonik, 2015).

Martinović i Stričević (2011) navode kako se posljednja opsežnija analiza tržišta slikovnica provodila u razdoblju od 1968. do 1982. godine i vodila ju je Antonija Posilović. Nakon provedene spomenute analize otkriva se da je u tom razdoblju objavljeno 230 slikovnica, od kojih je tek jedna trećina domaćih, dok su ostale prijevodi stranih slikovnica.

4. PODJELA SLIKOVNICA

Slikovnica se može podijeliti prema raznim kriterijima te se mogu pronaći brojne klasifikacije. Martinović i Stričević (2011) upućuju na podjelu slikovnice prema pet kriterija koju nude Majhut i Zalar (2008): s obzirom na oblik, strukturu izlaganja, sadržaj, likovnu tehniku i sudjelovanje recipijenta.

Slikovnice su, s obzirom na oblik, podijeljene u šest skupina: leporello, pop-up, nepoderive, slikovnica-igračka, multimedijaska i elektronička slikovnica (Martinović, Stričević 2011). Leporello slikovnica je slikovnica u obliku harmonike, namijenjena najčešće djeci mlađe dobi. Iz pop-up slikovnice "iskaču" likovi i prizori. Nepoderive slikovnice mogu biti plastične ili platnene. Slikovnica-igračka sadrži dodatne krpene likove i predmete koji su iz sadržaja slikovnice ali služe i igri. Multimedijaska slikovnica obuhvaća ilustracije/slike, tekst i zvukove iz priče. U današnje vrijeme sve se češće koristi i elektronička slikovnica za koju je uz likovnu i tekstualnu sastavnicu potrebno integrirati i novu tehnologiju (Čunović, 2013).

Prema strukturi izlaganja, Martinović i Stričević (2011) navode narativne i tematske slikovnice. Narativne slikovnice sadrže više kratkih priča, a to su najčešće prerade bajki. Narativne slikovnice su one koje koriste naratora tj. pripovjedača za iznošenje slikovnice. Uz tematske slikovnice vežu se problemske situacije s kojima se dijete može suočiti u svakodnevnom životu (zdravlje, ponašanje, obitelj, osjećaji i sl.).

S obzirom na sadržaj, slikovnice mogu biti vrlo raznovrsne i šarolike. Praktički je nemoguće navesti sve tematske skupine. Među najpopularnijim temama mogu se naći životinje, abeceda, prijevozna sredstva, igre, fantastika te svakodnevni život (Martinović i Stričević, 2011).

Slikovnice se mogu dijeliti s obzirom na ilustracije pa se tako mogu razlikovati fotografske, lutkarske, slikovnice sa stvarnim dječjim crtežima i crtežima umjetnika, strip-slikovnice te interaktivne slikovnice. Interaktivne slikovnice pružaju izravan susret s određenom temom pri kojem djeca posjeduju šansu ovladavanja i baratanja lutkama tj. likovima iz priče. U interaktivnim slikovnicama različite stranice obiluju različitim materijalima (vuna, konac, kamen, filc...), pobuđuju vizualne i taktilne podražaje djeteta, razvijaju maštu i kreativnost te nude priliku za istraživanje (Lešin, Lanščak, 2017).

Nadalje, Martinović i Stričević (2011) navode podjelu na slikovnice koje dijete samostalno upotrebljava i one u kojima je potrebno pomaganje roditelja, odgojitelja ili

neke druge odrasle osobe. Narator je neophodan za posredovanje između slikovnice i djeteta, usto je poveznica između književnog teksta i ilustracije.

Osim podjele koju su osmislili Batinić i Majhut, poznate su i druge klasifikacije slikovica. Batarela Kokić (2015) se poziva na autoricu Matulka (2008) koja slikovnice dijeli u pet vrsta, a to su: slikovnice za početne čitače, slikovnice koje se vezuju uz određeni koncept, slikovnice u digitalnom obliku, slikovnice-igračke i slikovnice u stihovima.

Slikovnice za početne čitače „... djeca mogu lako čitati sama ili uz manju pomoć odraslih. U recentnim radovima se digitalne slikovnice zbog očiglednih prednosti koje pružaju za učenje čitanja svrstavaju u kategoriju za početne čitače...” (Batarela Kokić, 2015:380).

Slikovnice koje se vezuju za određeni koncept, mogu se koristiti za susretanje i učenje o slovima, brojevima, veličinama, oblicima i bojama. Postoje i one u kojima su ti koncepti međusobno kombinirani. Batarela Kokić (2015) naglašava kako ove slikovnice mogu biti nadopuna učenju ali ne i zamjena za iskustvo.

Zahvaljujući tehnološkom napretku sve se više razvijaju slikovnice u digitalnom formatu. Batarela Kokić (2015) se poziva na Hoffman i Pacigu (2014) koji ističu složenost digitalne forme koju karakteriziraju neki od elemenata što ih ima i tradicionalna slikovnica, ali uključuje i animaciju, interaktivnost i korištenje tehnologije. Digitalne slikovnice mogu se stvoriti na četiri načina: skeniranjem cjelovite tiskane slikovnice, pretvaranjem slikovnice u filmski oblik, mijenjanje oblika slikovnice dodavanjem sastavnica digitalnog svijeta te dodavanjem interaktivnih sastavnica, uključujući igre koje proširuju priču.

Slikovnice-igračke su sve prisutnija vrsta slikovnice, a prijelaz slikovnice u igračku vidljiv je po načinu korištenja slikovnice tj. vrsti međusobne komunikacije između djeteta i slikovnice. Batarela Kokić (2015) navodi da slikovnice-igračke iziskuju komunikaciju te pružaju uvod u dječju književnost i čitanje. Tiskane slikovnice sa segmentima za micanje ističu se u podvrstama slikovnica-igračaka. Može ih se predstaviti u četiri grupe. Prvoj grupi pripadaju kartonske slikovnice (bord books) koje su načinjene od kartona, s krutim i oblim rubovima. Drugu grupu sačinjavaju trodimenzionalne slikovnice (pop-up books), riječ je o slikovnicama s trodimenzionalnim prikazima koji se podignu u trenutku kada se stranica otvara. Treća grupa su preklopnice (flap books) koje imaju preklope koji kriju određene dijelove slike

ili se unosi zamjenska ideja u slici. Četvrtoj grupi pripadaju slikovnice s izrezima (cut-out books) koje sadržavaju izrezane dijelove od kojih se neki dijelovi skrivaju, a kasnije otkrivaju kako bi se unaprijedila priča (Batarelo Kokić, 2015).

Zadnja, ali ne i manje važna vrsta slikovnice, u ovoj podjeli je slikovnica u stihovima kojoj pripadaju poezija, uspavanke, brojalice i drugi tekstovi u stihu. „Slikovnice s predvidljivima stihovima, ritmovima i igrama riječima, pozivaju djecu na dovršavanje stihova, izmišljanje riječi i druge vrste fonoloških aktivnosti“ (Batarelo Kokić, 2015:380).

5. FUNKCIJE SLIKOVNICA

Slikovnica je od samog početka stvorena s datom svrhom i ciljevima. Prve knjige, u prošlosti, služile su za poučavanje te za moralni, duhovni i vjerski odgoj djece. „Vrlo je rano razvijena svijest o tome da knjiga za djecu sadrži različite potencijale za djelovanje na svoje recipijente odnosno shvaćanje knjige za djecu kao sredstvo koje može utjecati na razvoj djeteta (Martinović i Stričević, 2011:52). Svaka slikovnica za djecu ima nekoliko funkcija koje idu u korak s potrebama odgoja djece predškolske dobi. Slikovnice koje se mogu naći u današnje vrijeme na tržištu posjeduju pedagoške, psihološke, umjetničke te jezične potencijale utjecaja na djecu. Čačko (2000) naglašava važnost pet funkcija: informacijsko-odgojna funkcija, spoznajna funkcija, iskustvena funkcija, estetska funkcija i zabavna funkcija. Ovim funkcijama moguće je nadodati još jednu, a to je govorno-jezična funkcija prema autoricama Martinović i Stričević (2011).

Informacijsko-odgojna funkcija je ona funkcija kroz koju će dijete razviti mišljenje (sposobnost analize, sinteze, usporedbe te uopćavanja). Također, kroz slikovnicu dijete će dobiti odgovor na mnoštvo pitanja, koje ono samostalno postavi ili se obraća roditeljima. Osim toga, ona pomaže djetetu pojmiti uzročne veze između stvari i pojava, te doprijeti do odgovarajućih informacija, kao i osvijestiti i riješiti probleme kojih nije bilo svjesno ili ih nije znalo iskazati. Da je knjiga izvor znanja, dijete će to postepeno naučiti te će iz iste crpiti znanje. Dijete će savladati kako se knjigom služi te će spoznati njihovu pravu vrijednost (Čačko, 2000).

Spoznajna funkcija ima zadaću kroz sadržaj slikovnice omogućiti djetetu provjeravanje njegovih spoznaja i znanja o stvarima, odnosima i pojavama. Time stječe sigurnost da su njegove spoznaje i iskustva valjani te da su njegovi stavovi primjereni (Čačko, 2000). Prema Šišnović (2012) djeca uz pomoć slikovnice bolje spoznaju sebe, otkrivaju sve što ih zanima o svijetu, te im ona opisuje i približava moguće situacije u obitelji i vrtiću.

Iskustvena funkcija iznimno je važna sa stajališta socijalizacije djeteta tj. oblikovanja djeteta u punopravnog člana ljudske zajednice. Martinović i Stričević (2011) naglašavaju važnost posrednog iskustva djeteta kojeg pruža iskustvena funkcija slikovnice. Postoji mnogo toga što si djeca ne može doživjeti neposrednim iskustvom, no to slikovnica omogućuje da se nauči i spozna. Primjerice, slikovnica omogućuje djetetu učenje o multikulturalnosti i multietičnosti, o povijesti i ratu, o starim

zanatima i dalekim zemljama. U slikovnici su te teme obrađene na zanimljiv i nenametljiv način, a djeci zabavan. Njihova znanja se proširuju, jačaju se prijateljstva, stvara se vlastito mišljenje i nova iskustva, a sve uz čitanje slikovnice s roditeljima i drugom djecom.

Estetska funkcija, koja također nosi veliku ulogu, ima zadaću pobuditi različite emocije i doživljaje. Kroz estetsku ulogu slikovnice u djetetu se razvija osjećaj za lijepo. Slikovnica djeluje na njegov intelektualni i emocionalni razvoj. Pozitivan učinak ima na kreiranje stavova i zanimanja za knjigu, dijete će nevoljko posegnuti za lijepom knjigom (Čačko, 2000).

Zabavna funkcija nije ništa manje važna za djecu. Prije svega, dijete se sa knjigom mora igrati i zabavljati. Primoravanje djece na uporabu slikovnice može izazvati osjećaj dosade i antipatije te nezadovoljstvo samog djeteta. „Lakoća je uvjet za izgradnju pravilnog odnosa prema knjizi. Dijete kroz igru upija znanje, koje je za nj na prvi pogled skriveno“ (Čačko, 2000:16).

Govorno-jezična funkcija ostvaruje se usporedno s ostalim funkcijama, a nerijetko i kao njihova posljedica. Vrlo važna uloga u okviru općeg razvoja djeteta i uloge u razvoju njegova jezika. „...potiče i podupire razvoj fonemske i fonološke osviještenosti, djetetov morfološki i sintaktički razvoj, usvajanje i bogaćenje rječnika, upoznavanje karakteristika teksta i način njegova funkcioniranja te drugih predčitačkih vještina“ (Martinović, Stričević, 2011:53).

6. ISTRAŽIVANJE O UPORABI SLIKOVNICE U VRTIĆU I OBITELJI

6.1. Metodologija istraživanja

6.1.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je usporediti neke značajke uporabe slikovnice u obiteljskom okruženju i ustanovama ranog i predškolskog odgoja.

6.1.2. Zadaci istraživanja

S obzirom na postavljeni cilj, proizlaze sljedeći zadaci istraživanja:

RODITELJI

1. Utvrditi što potiče roditelje na čitanje slikovnica djeci i što navode kao prepreku redovitom čitanju slikovnica djeci.
2. Utvrditi koliko roditelja čita slikovnice svojoj djeci, koliko vremena provode u čitanju slikovnica i u koje doba dana čitaju.
3. Utvrditi upoznatost roditelja s korištenjem slikovnica u ustanovi ranog i predškolskog odgoja.
4. Utvrditi koje slikovnice roditelji najčešće navode kao najdraže slikovnice svog djeteta.

ODGOJITELJI

5. Utvrditi procjenu odgojitelja koliko su djeca zainteresirana za aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnice te provjeriti postoji li povezanost između te procjene i procjene učestalosti korištenja slikovnice te korištenja metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnica.
6. Utvrditi procjenu odgojitelja o tome jesu li za čitanje slikovnica zainteresiraniji dječaci ili djevojčice.

RODITELJI I ODGOJITELJI

7. Usporediti koje slikovnice roditelji, a koje odgojitelji najčešće navode kao najdraže slikovnice iz djetinjstva.
8. Utvrditi postoji li razlika između roditelja i odgojitelja u:

- a) osobnom iskustvu vezanom uz čitanje slikovnica u njihovom djetinjstvu
- b) procjenama učestalosti čitanja slikovnica djeci
- c) korištenju metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnica.

9. Utvrditi postoji li povezanost između osobnog iskustva roditelja i odgojitelja vezanog uz čitanje slikovnica u njihovom djetinjstvu s njihovim procjenama učestalosti čitanja slikovnica djeci te korištenja metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnica.

6.1.3. Hipoteze istraživanja

Zadaci br. 1., 3., 4. i 7. su eksploratornog tipa te se uz njih ne navode afirmativne hipoteze jer u dostupnoj i pregledanoj literaturi ne postoji dovoljno informacija za formiranje afirmativne hipoteze.

Slijedom dostupne literature i ranijih saznanja postavljene su sljedeće hipoteze istraživanja:

Hipoteza vezana uz zadatak br. 2.: Veliki broj roditelja čita slikovnice svojoj djeci, ali ne svaki dan. Slikovnice se najčešće čitaju prije spavanja za lakše uspavljivanje.

Hipoteza vezana uz zadatak br. 5.: Djeca su vrlo zainteresirana kada je riječ o aktivnostima koje uključuju slikovnicu, što je jedan od razloga zbog čega se slikovnica svakodnevno koristi u odgojno obrazovnom radu. Razgovor nakon pročitane slikovnice je važan za uvidjeti moguće nejasnoće te dječje shvaćanje slikovnice.

Hipoteza vezana uz zadatak br. 6.: Djevojčice su zainteresiranije za čitanje slikovnica.

Hipoteza vezana uz zadatak br. 8.: Roditelji razgovaraju s djecom prije i za vrijeme čitanja slikovnice, dok odgojitelji razgovaraju s njima nakon pročitano.

Hipoteza vezana uz zadatak br. 9.: Roditeljima i odgojiteljima povremeno se čitalo u djetinjstvu, te je majka ona koja im je najčešće i najviše čitala.

6.1.4. Uzorak ispitanika

U empirijskom istraživanju uzorak ispitanika bio je prigodan. Sudjelovalo je 68 odgojitelja iz različitih ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Najveći broj odgojitelja je iz Dječjeg vrtića Kastav (45.6 %), a potom slijedi Dječji vrtić Matulji s 22 ispitanika (32,4 %) te Dječji vrtić Opatija s 14 ispitanika (20,6 %). Jedna odgojiteljica nije navela naziv ustanove u kojoj radi. Velika većina ispitanih odgojitelja je ženskog spola (97,1 %) dok su muškog spola dva ispitanika (2,9 %). Prosječna dob ispitanih

odgojitelja je 34 godine (Min=22, Max=62). Od ukupnog broja ispitanika, 18 (26,5 %) odgojitelja označilo je dvogodišnji stručni studij kao svoj najviši stupanj obrazovanja. Trogodišnji stručni studij završilo je 13 (19,1 %) odgojitelja, 12 (17,6 %) odgojitelja završilo je preddiplomski stručni studij. Nakon toga slijede diplomski sveučilišni studij (14,7 %), preddiplomski sveučilišni studij (11,8 %) te trogodišnji sveučilišni studij (10,3 %). Radni staž odgojitelja u rasponu je od 0 do 42 godine, a prosječna vrijednost iznosi 9,7 godina.

U istraživanju je sudjelovalo 75 roditelja. Ženskog spola je 65 (86,7 %) ispitanih roditelja, dok je 10 (13,3 %) ispitanih roditelja muškog spola. Prosječna dob ispitanih roditelja je 35 godina (Min=23, Max=49). Od ukupnog broja ispitanika, 25 (33,3 %) roditelja označilo je sveučilišni ili specijalistički diplomski studij; poslijediplomski specijalistički studij kao njihov najviši stupanj obrazovanja. Gimnazijsko srednjoškolsko obrazovanje; četverogodišnje i petogodišnje strukovno srednjoškolsko obrazovanje završilo je 15 (20 %) roditelja, a 13 (17,3 %) roditelja završilo je sveučilišni ili stručni preddiplomski studij. Nakon toga slijede trogodišnje strukovno obrazovanje (14,7 %), stručni studij; strukovno specijalističko usavršavanje i osposobljavanje (6,7 %) te poslijediplomski znanstveni studij (4 %).

6.1.5. Mjerni instrumenti

Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je mjerni instrument - upitnik (jedan za odgojitelje i jedan za roditelje). Prvi dio upitnika za odgojitelje čine sociodemografski podaci odgojitelja u pet čestica. U tom dijelu instrumenta ispituju se sljedeće varijable: spol, dob, završeni studij, godine radnog staža kao odgojitelj te naziv ustanove u kojoj radi ispitanik. U drugom dijelu upitnika ispituje se koliko često i tko im je čitao u djetinjstvu te koja ima je najdraža slikovnica iz tog razdoblja. U trećem dijelu ispituju se odgojitelji u kojoj dobnoj skupini trenutno rade, zanima nas njihovo mišljenje o zainteresiranosti djece za slikovnice, koliko često koriste slikovnicu u odgojno obrazovnom radu, koju vrstu slikovnice koriste te razgovaraju li s djecom prije početka čitanja, za vrijeme čitanja i nakon pročitane slikovnice. Četvrti dio upitnika su pitanja otvorenog tipa u kojima su odgojitelji naveli u koje aktivnosti uključuju slikovnicu te na koji način pokušavaju zainteresirati djecu za aktivnosti koje uključuju slikovnicu.

Prvi dio upitnika za roditelje sadržava sociodemografske podatke roditelja u tri čestice. U tom dijelu instrumenata ispituju se sljedeće varijable: spol, dob i završni stupanj obrazovanja. U drugom dijelu upitnika ispituje se koliko često i tko im je čitao

u djetinjstvu te koja im je najdraža slikovnica iz tog razdoblja. Treći dio upitnika ispituje dob i spol djeteta čiji roditelji su ispunjavali anketu, pohađa li njihovo dijete cjelodnevni boravak u vrtiću te o navikama čitanja (čitajte li slikovnice Vašem djetetu, koliko često čitate slikovnice, koliko vremena tjedno provedete čitajući slikovnice, u koje doba dana čitate slikovnice te razgovarate li s djecom prije početka čitanja, za vrijeme čitanja te nakon pročitane slikovnice). U ovom dijelu ispituju se roditelji znaju li koliko često se koristi slikovnica u odgojno obrazovnom procesu/radu vrtića i od koga saznaju informacije o navikama korištenja slikovnice u odgojno obrazovnom radu vrtića. Četvrti dio upitnika su pitanja otvorenog tipa u kojima roditelji navode najdraže slikovnice njihovog djeteta, zbog čega čitaju slikovnice svojoj djeci i koje su osnovne prepreke u redovitom čitanju slikovnice.

6.1.6. Postupak prikupljanja podataka

Istraživanje je provedeno u veljači 2020. godine. Podaci su prikupljeni tijekom veljače i ožujka 2020. godine. Anketni upitnici podijeljeni su u Dječji vrtić Vladimir Nazor Kastav, Dječji vrtić Matulji i Dječji vrtić Opatija.

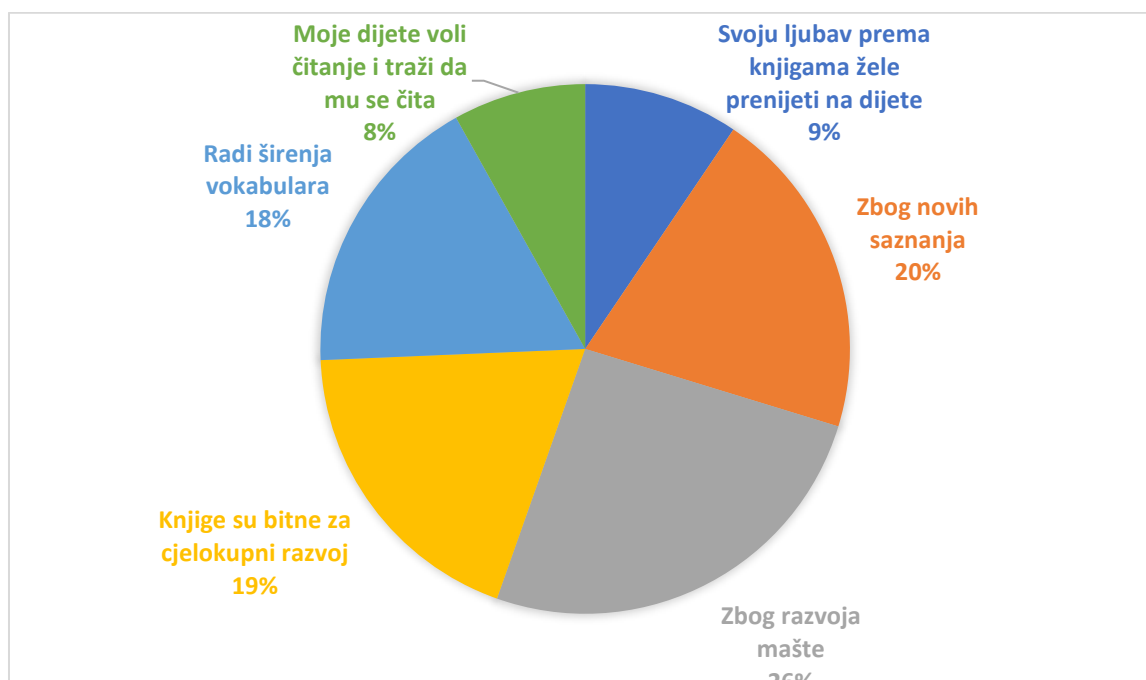
Dječjim vrtićima Vladimir Nazor Kastav, Matulji i Opatija elektroničkim putem dostavljene su Potvrde o istraživanju za potrebe izrade završnog rada. Nakon dobivenog odobrenja, istraživač je osobno odnio anketne upitnike pedagogu koji ih je proslijedio odgojiteljima i roditeljima. Svi ispitanici bili su upoznati s ciljem istraživanja, dobrovoljnošću i anonimnošću kao i mogućnošću odustajanja od sudjelovanja u istraživanju u bilo kojem trenutku.

6.2. Rezultati i rasprave

Proveden je niz kvalitativnih i kvantitativnih analiza s ciljem odgovora na pitanja postavljena u ovom istraživanju. Odgovori na pitanja otvorenog tipa kategorizirani su te je utvrđena učestalost pojedinih kategorija i uspoređena na poduzorcima ispitanika. Kvantitativne analize su s obzirom na specifičnosti istraživačkih pitanja provedene deskriptivnom analizom (frekvencije, mjere centralne tendencije i raspršenja rezultata; medijani označeni slovom C i kvartilna raspršenja označena kao Q_{3-1}), analizom statističke značajnosti grupnih razlika (Mann-Whitney U test) i analizama povezanosti među varijablama (spearmanova rang korelacija i χ^2 analiza kontingencijske povezanosti nominalnih varijabli).

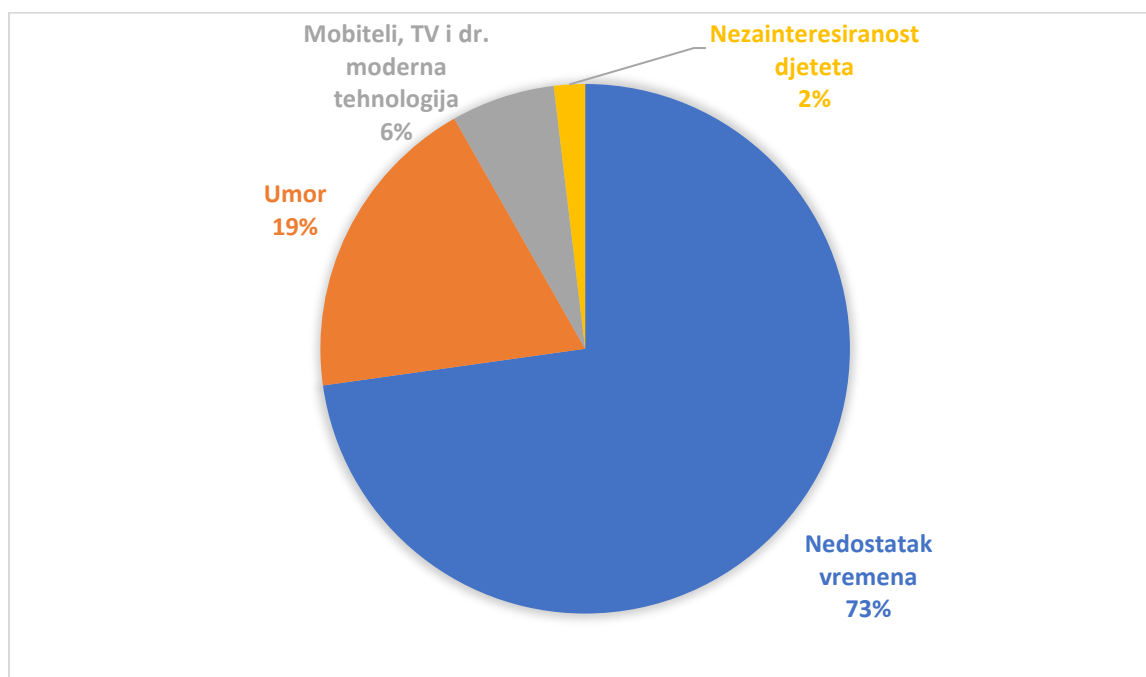
Zadatak 1: Utvrditi što potiče roditelje na čitanje slikovnice djeci i što navode kao prepreku redovitom čitanju slikovnica djeci.

Slika 1: Svojim riječima kratko navedite zbog čega čitate slikovnice Vašem djetetu

Iz Slike 1 saznajemo zbog čega roditelji čitaju slikovnice svojoj djeci. Najveći broj roditelja, 26% (N=19) napisalo je da čita slikovnice zbog razvoja mašte. Kroz slikovnice djeca uče nove stvari napisalo je 20% (N=15) roditelja, dok je 19% (N=14) roditelja napisalo kako su knjige bitne za cjelokupni razvoj djeteta (razvoj koncentracije, govora, razmišljanja, socijalnih vještina i sl.).

Slika 2: Svojim riječima ukratko navedite koje su osnovne prepreke redovitom čitanju slikovnica

Slika 2 prikazuje osnovne prepreke redovitom čitanju slikovnica. Zbog užurbanog načina života i prevelikog broja obaveza najveći broj roditelja, 73% (N=46) navodi nedostatak vremena kao najveću prepreku za redovito čitanje slikovnica. Ostali razlozi su umor, moderna tehnologija te nezainteresiranost djeteta.

Zadatak 2: Utvrditi koliko roditelja čita slikovnice svojoj djeci, koliko vremena provode u čitanju slikovnice i u koje doba dana čitaju.

Tablica 1: Koliko često čitate slikovnice?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1 Svaki dan	31	41,3	41,3
2 Dva do tri puta tjedno	30	40,0	81,3
3 Jednom tjedno	13	17,3	98,7
4 Jednom mjesečno	1	1,3	100,0
Ukupno	75	100,0	

Tablica 2: Tijekom tjedna koliko vremena provedete čitajući slikovnice?

		Frekvencija	Postotak	Valjani postotak	Kumulativni postotak
Vrijednost	1 Do 60 minuta	44	58,7	59,5	59,5
	2 60 do 90 minuta	16	21,3	21,6	81,1
	3 90 do 120 minuta	10	13,3	13,5	94,6
	4 Više od 120 minuta	4	5,3	5,4	100,0
	Ukupno	74	98,7	100,0	
Podaci koji nedostaju		1	1,3		
Ukupno		75	100,0		

Svi ispitanici su potvrdno odgovorili na pitanje „Čitaju li slikovnice svojoj djeci“. Pitanje je koliko često to čine, a odgovor možemo vidjeti u Tablici 1. Svaki dan 41,3% (N=31) roditelja čita slikovnice svojoj djeci, dva do tri puta tjedno to čini 40% (N=30) roditelja. Jednom tjedno slikovnice čita 17,3% (N=13) roditelja, jednom mjesečno to čini 1,3% (N=1) roditelja, a niti jedan roditelj ne čita rjeđe od jednom mjesečno slikovnice svojoj djeci. U Tablici 2 roditelji označuju koliko vremena tjedno provode čitajući slikovnice. Najveći broj roditelja 59,57% (N=44) provodi do 60 minuta čitajući slikovnice, dok najmanji broj roditelja 5,4% (N=4) provodi više od 120 minuta čitajući slikovnice svojoj djeci. Jedan roditelj nije dao odgovor na ovo pitanje.

Tablica 3. U koje doba dana najčešće čitate slikovnice?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1 Ujutro	0	0	0
2 Poslijepodne	14	19,7	19,7
3 Navečer prije spavanja	57	80,3	100
Ukupno	71	100	

Iz podataka prikazanih u Tablici 3, na pitanje koje je postavljeno samo roditeljima, vidljivo je da roditelji slikovnice svojoj djeci čitaju najviše prije spavanja. Nitko od roditelja nije naveo da djeci čita slikovnice ujutro.

Zadatak 3: Utvrditi upoznatost roditelja s korištenjem slikovnica u ustanovama ranog i predškolskog odgoja.

Tablica 4: Zna li koliko se često slikovnica koristi u odgojno obrazovnom procesu/radu vrtića? (Ako je Vaš odgovor na ovo pitanje NE, molim Vas da preskočite sljedeće pitanje)

		Frekvencija	Postotak	Valjani postotak	Kumulativni postotak
Vrijednost	0 Ne	35	46,7	47,9	47,9
	1 Da	38	50,7	52,1	100,0
	Ukupno	73	97,3	100,0	
Podaci koji nedostaju		2	2,7		
Ukupno		75	100,0		

Od koga saznajete o navikama korištenja slikovnice u odgojno obrazovnom radu vrtića?

Tablica 5: Od djeteta

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
0 Ne	55	73,3	73,3
1 Da	20	26,7	100,0
Ukupno	75	100,0	

Tablica 6: Od odgojitelja/odgojiteljice

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
0 Ne	56	74,7	74,7
1 Da	19	25,3	100,0
Ukupno	75	100,0	

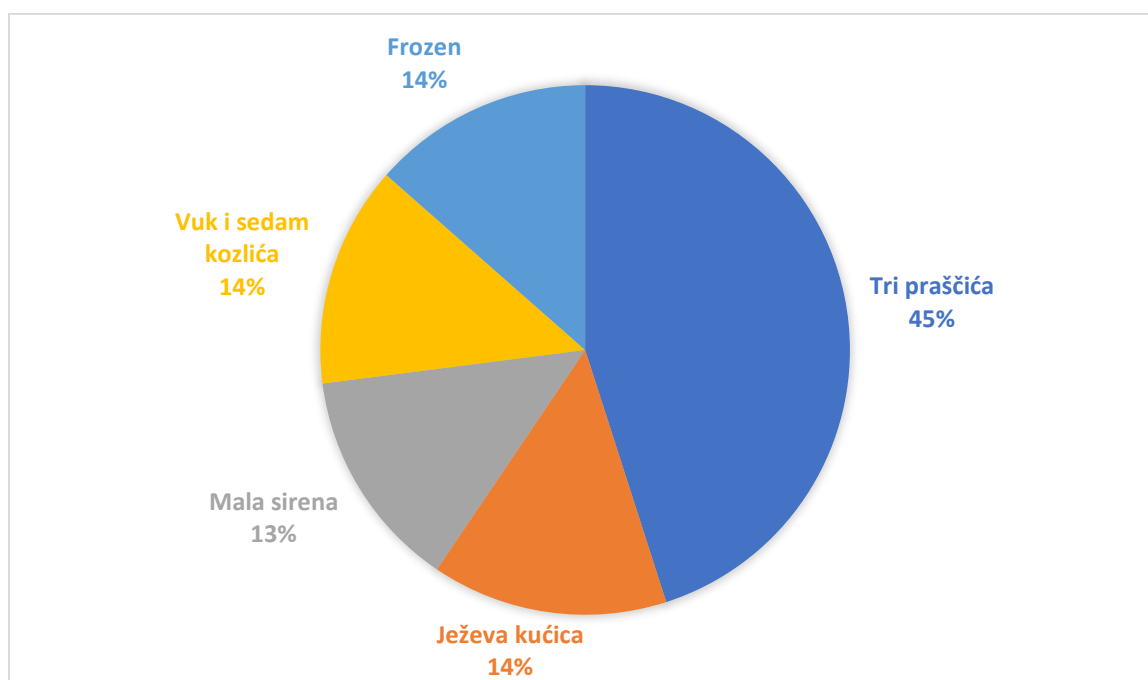
Tablica 7: Od roditelja druge djece

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
0 Ne	73	97,3	97,3
1 Da	2	2,7	100,0
Ukupno	75	100,0	

U Tablici 4 saznajemo da veći broj roditelja, 52,1% (N=38) zna koliko se često slikovnica koristi u odgojno obrazovnom procesu/radu vrtića, dok 47,9% (N=35) roditelja ne zna. Dva roditelja nisu odgovorila na ovo pitanje. Na temelju podataka u Tablici 5, Tablici 6 i Tablici 7 možemo vidjeti da 26,7% (N=20) roditelja informacije o korištenju slikovnice u odgojno obrazovnom radu vrtića saznaje od djeteta, zatim takve informacije od odgojitelja/odgojiteljica saznaje 25,3% (N=19) roditelja dok od roditelja druge djece takve informacije saznaje 2,7% (N=2) roditelja. Više od pola ispitanih roditelja zna o učestalosti korištenja slikovnice u odgojno obrazovnom procesu/radu vrtića, te informacije ponajviše saznaju od vlastitog djeteta.

Zadatak 4: Utvrditi koje slikovnice roditelji najčešće navode kao najdraže slikovnice svog djeteta.

Slika 3: Koja je najdraža slikovnica Vašeg djeteta

Iz Slike 3 saznajemo dječje najdraže slikovnice, 45% (N=10) djece najviše voli Tri praščića, zatim slijedi Ježeva kućica, Mala sirena, Vuk i sedam kozlića te Frozen.

Zadatak 5: Utvrditi procjenu odgojitelja koliko su djeca zainteresirana za aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnice te provjeriti postoji li povezanost između te procjene i procjene učestalosti korištenja slikovnice te korištenja metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnice.

Tablica 8. Koliko su djeca zainteresirana za aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnice?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1 Nisu uopće zainteresirani	0	0	0
2 Nisu zainteresirani	0	0	0
3 Svejedno im je	3	4,4	4,4
4 Zainteresirani su	50	73,5	77,9
5 Izrazito su zainteresirani	15	22,1	100,0
Ukupno	68	100,0	
a. Poduzorak = 2 Odgojitelj			

Tablica 9. Koliko često koristite slikovnicu u odgojno-obrazovnom radu?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1 Svaki dan	34	50,0	50,0
2 Dva do tri puta tjedno	30	44,1	94,1
3 Jednom tjedno	4	5,9	100
Ukupno	68	100,0	

Tablica 10. Razgovarate li s djecom prije početka čitanja slikovnice?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
0 Ne	8	11,8	11,8
1 Da	60	88,2	100,0
Ukupno	68	100,0	

Tablica 11. Razgovarate li s djetetom za vrijeme čitanja slikovnice?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Valjani postotak	Kumulativni postotak
1 Da, često postavljam pitanja	41	60,3	61,2	61,2
2 Da, ali samo ako me dijete nešto pita	20	29,4	29,9	91,0
3 Ne, za vrijeme čitanja slikovnice treba biti tišina	6	8,8	9,0	100,0
Total	67	98,5	100,0	
Podaci koji nedostaju	1	1,5		
Total	68	100,0		
a. Poduzorak = 2 Odgojitelj				

Tablica 12. Razgovarate li s djetetom nakon čitanja slikovnice?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1 Da, zanima me njihov doživljaj i moguće nejasnoće nakon pročitane slikovnice	67	98,5	98,5
2 Ne	1	1,5	100,0
Total	68	100,0	

Kako bi utvrdili postoji li povezanost između procjene koliko su djeca zainteresirana za aktivnosti koje uključuju slikovnicu i procjene učestalosti korištenja slikovnice u odgojno obrazovnom radu odgojitelja, provedena je analiza povezanosti metodom spearmanove rang korelacije. Rezultati su pokazali da nije utvrđena statistički značajna povezanost između navedenih varijabli ($\rho = -0,187$; $N = 68$; $p > 0,05$).

Kako bi utvrdili postoji li povezanost između procjene koliko su djeca zainteresirana za aktivnosti koje uključuju slikovnicu i korištenja metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnice, proveden je niz χ^2 analiza kontingencijske povezanosti. Rezultati su pokazali da nije utvrđena statistički značajna povezanost između procjene koliko su djeca zainteresirana za aktivnosti koje uključuju slikovnicu i razgovora s djecom prije početka čitanja slikovnice ($\chi^2(2; N = 68) = 3,585$; $p > 0,05$); za vrijeme čitanja slikovnice ($\chi^2(4; N = 68) = 2,937$; $p > 0,05$) i nakon čitanja slikovnice ($\chi^2(2; N = 68) = 0,365$; $p > 0,05$).

Zadatak 6: Utvrditi procjenu odgojitelja o tome jesu li za čitanje zainteresiraniji dječaci ili djevojčice.

Tablica 13: Prema Vašem dosadašnjem iskustvu, za čitanje slikovnica zainteresiraniji su:

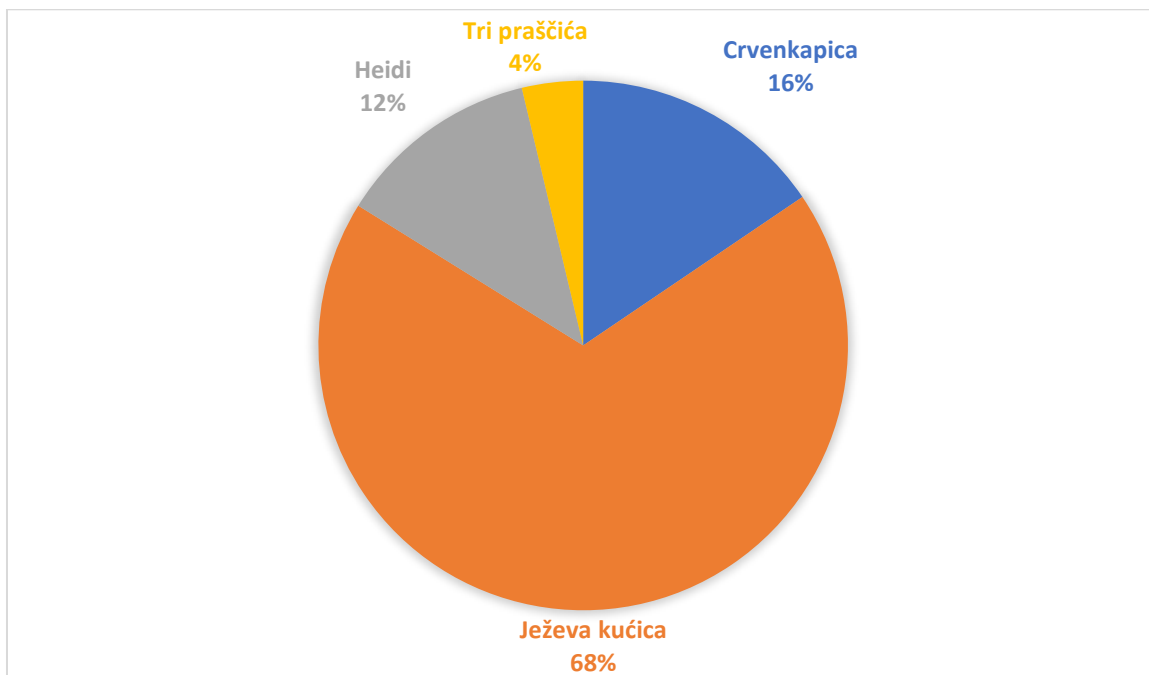
Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1. Dječaci	0	0	0
2 Djevojčice	11	16,2	16,2
3 Podjednako dječaci i djevojčice	57	83,8	100,0
Ukupno	68	100,0	

Nitko nije procijenio dječake kao zainteresiranije od djevojčica za čitanje slikovnica. Najveći broj odgojitelja (83,8%; $N = 57$) procijenio je da su dječaci i djevojčice

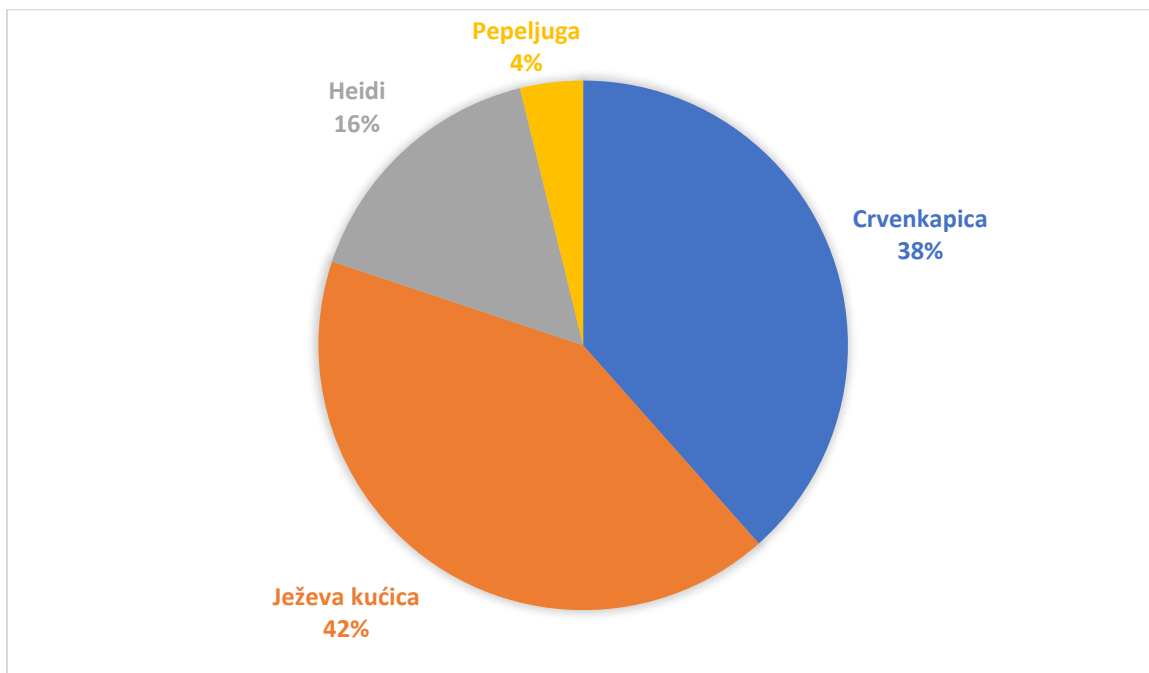
podjednako su zainteresirani za čitanje slikovnica. Mali dio ispitanih odgojitelja misli da su ipak djevojčice zainteresiranije (16,2%; N=11).

Zadatak 7: Usporediti koje slikovnice roditelji, a koje odgojitelji najčešće navode kao najdraže slikovnice iz djetinjstva.

Slika 4: Koja je Vaša najdraža slikovnica iz djetinjstva (roditelji)

Slika 5: Koja je Vaša najdraža slikovnica iz djetinjstva (odgojitelji)

Prema Slikama 4 i 5 možemo vidjeti kako je Ježeva kućica slikovnica koja je najviše puta spomenuta kao najdraža priča i roditelja i odgojitelja, ova slikovnica je

također vrlo popularna i među djecom. Slikovnice koje su još spominjane kod roditelja i odgojitelja kao najdraže su: Crvenkapica, Heidi, Snjeguljica, Vuk i sedam kozlića, Mali princ, Pinokio, Maja, Bajke, Bambi, Pepeljuga, Tri praščića, Mala sirena te Djevojčica sa šibicama.

Zadatak 8: *Utvrđiti postoji li razlika između roditelja i odgojitelja u: osobnom iskustvu vezanom uz čitanje slikovnice u njihovom djetinjstvu, procjenama učestalosti čitanja slikovnice djeci te korištenju metoda razgovora s djetetom pri čitanju slikovnice.*

Kako bi utvrdili postoji li razlika između roditelja i odgojitelja u osobnom iskustvu vezanom uz čitanje slikovnice, uspoređeni su odgovori na pitanje „Koliko često su Vam čitali dok ste bili predškolskog uzrasta?“ Također, neparametrijskim Mann-Whitney U testom provjereno je razlikuju li se roditelji i odgojitelji statistički značajno u odgovoru na to pitanje.

Tablica 14. Koliko često su Vam čitali dok ste bili predškolskog uzrasta?

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Valjani postotak	Kumulativni postotak
1 Nikad	2	2,7	2,7	2,7
2 Rijetko	13	17,3	17,6	20,3
3 Povremeno	33	44,0	44,6	64,9
4 Često	16	21,3	21,6	86,5
5 Stalno (svaki dan)	10	13,3	13,5	100,0
Ukupno	74	98,7	100,0	
Podaci koji nedostaju	1	1,3		
Ukupno	75	100,0		
a. Poduzorak = 1 Roditelj				

Tablica 15. Koliko često su Vam čitali dok ste bili predškolskog uzrasta?

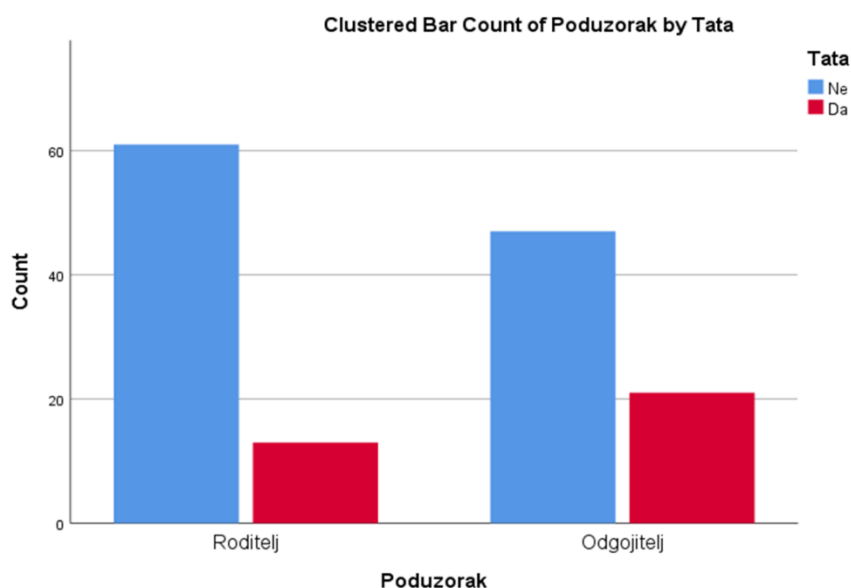
Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1 Nikad	2	2,9	2,9
2 Rijetko	8	11,8	14,7
3 Povremeno	21	30,9	45,6
4 Često	26	38,2	83,8
5 Stalno (svaki dan)	11	16,2	100,0
Total	68	100,0	
a. Poduzorak = 2 Odgojitelj			

Utvrđeno je da je razlika između roditelja i odgojitelja u procjeni koliko često su im drugi čitali dok su bili predškolskog uzrasta na granici statističke značajnosti ($U=2085,5$; $z=1.840$; $N_r=74$, $N_o=68$; $p=0,066$). Roditelji su na navedeno pitanje davali u prosjeku nižu procjenu ($C=3$; $Q_{3-1}=1$) od odgojitelja ($C=4$; $Q_{3-1}=1$).

Kako bi utvrdili postoji li razlika između roditelja i odgojitelja u odgovoru na pitanje tko im je najčešće čitao slikovnice proveden je niz χ^2 analiza kontingencijske povezanosti nominalnih varijabli. Rezultati pokazuju da roditelji i odgojitelji imaju podjednake obrasce odgovora na pitanja je li im najčešće čitala mama ($\chi^2(1;N=142)=0,580$; $p>0,05$), baka ($\chi^2(1;N=142)=2,585$; $p>0,05$), djed ($\chi^2(1;N=142)=0,004$; $p>0,05$) ili odgojiteljice ($\chi^2(1;N=142)=0,491$; $p>0,05$).

Rezultati pokazuju da se roditelji i odgojitelji granično statistički značajno razlikuju prema obrascu odgovora na pitanje je li im u djetinjstvu najčešće čitao tata ($\chi^2(1;N=142)=3,450$; $p=0,063$). Pregledom Slike 6 vidljivo je da, iako su na oba poduzorka tate češće navedene u kategoriji osobe koja nije čitala ispitanicima nego u kategoriji osobe koja je čitala ispitanicima, ta razlika je relativno manja kod odgojitelja, što znači da su tate ipak u relativno većoj mjeri čitale odgojiteljima nego roditeljima.

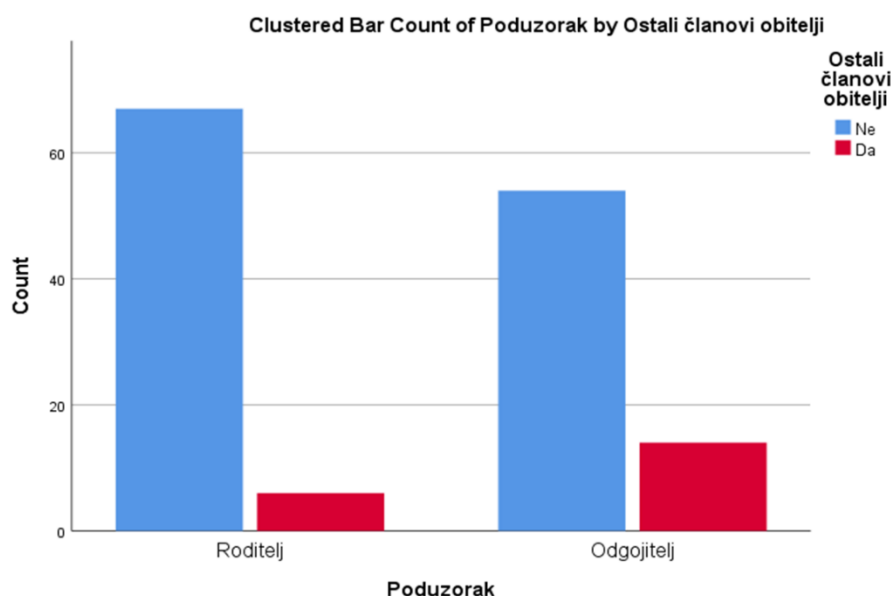
Slika 6: Prikaz obrasca frekvencije odgovora za analizu kontingencijske povezanosti pitanja je li odgojiteljima i roditeljima u djetinjstvu slikovnice čitao tata.

Rezultati pokazuju da se roditelji i odgojitelji statistički značajno razlikuju prema obrascu odgovora na pitanje jesu li im u djetinjstvu najčešće čitali ostali članovi obitelji ($\chi^2(1; N=142)=4,425$; $p<0,05$). Pregledom Slike 6 vidljivo je da, iako su na oba poduzorka ostali članovi obitelji češće navedeni u kategoriji osobe koja nije čitala ispitanicima nego u kategoriji osobe koja je čitala ispitanicima, ta razlika je relativno manja kod odgojitelja, što znači da su ostali članovi obitelji ipak u relativno većoj mjeri čitali odgojiteljima nego roditeljima.

Slika 7: Prikaz obrasca frekvencije odgovora za analizu kontingencijske povezanosti pitanja jesu li odgojiteljima i roditeljima u djetinjstvu slikovnice čitali ostali članovi obitelji.

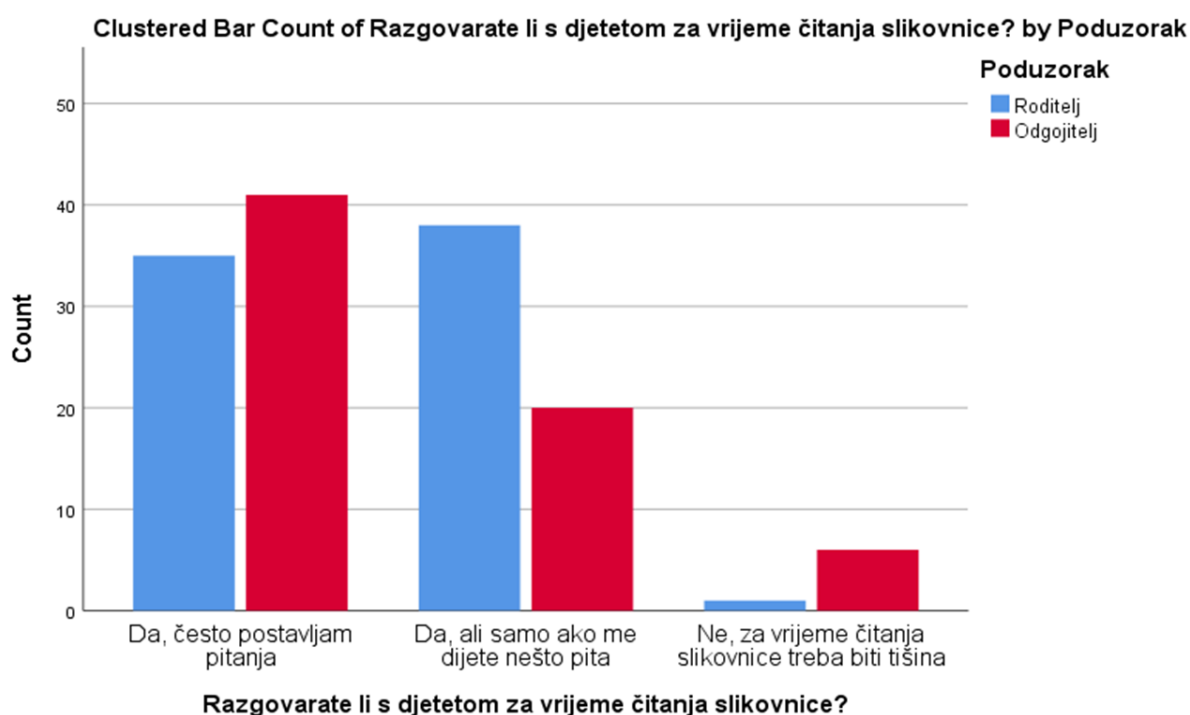
Kako bi utvrdili postoji li razlika između roditelja i odgojitelja u procjeni učestalosti čitanja slikovnice djeci, proveden je neparametrijski Mann-Whitney U test značajnosti razlika u njihovim odgovorima na pitanje „Koliko često čitate slikovnice?“. Rezultati su pokazali da nema statistički značajne razlike u učestalosti kojom roditelji i odgojitelji čitaju slikovnice djeci ($U=2177$; $z=1.654$; $Nr=75$, $No=68$; $p>0,05$).

Kako bi utvrdili postoji li razlika između roditelja i odgojitelja u korištenju metoda razgovora s djetetom pri čitanju slikovnice proveden je niz χ^2 analiza kontingencijske povezanosti nominalnih varijabli. Rezultati pokazuju da roditelji i odgojitelji imaju

podjednake obrasce odgovora na pitanje „Razgovarate li s djecom prije početka čitanja slikovnice?“ ($\chi^2(1;N=143)=1,792$; $p>0,05$).

Rezultati pokazuju da se roditelji i odgojitelji statistički značajno razlikuju prema obrascu odgovora na pitanje „Razgovarate li s djetetom za vrijeme čitanja slikovnice?“ ($\chi^2(2;N=142)=9,307$; $p<0,05$). Pregledom Slike 7 vidljivo je da roditelji u relativno većoj mjeri od odgojitelja postavljaju pitanja samo na poticaj djeteta, dok se odgojitelji u relativno većoj mjeri od roditelja odlučuju za odgovor da često postavljaju pitanja bez poticaja djeteta, ili da ne postavljaju pitanja uopće uz obrazloženje da za vrijeme čitanja treba biti tišina.

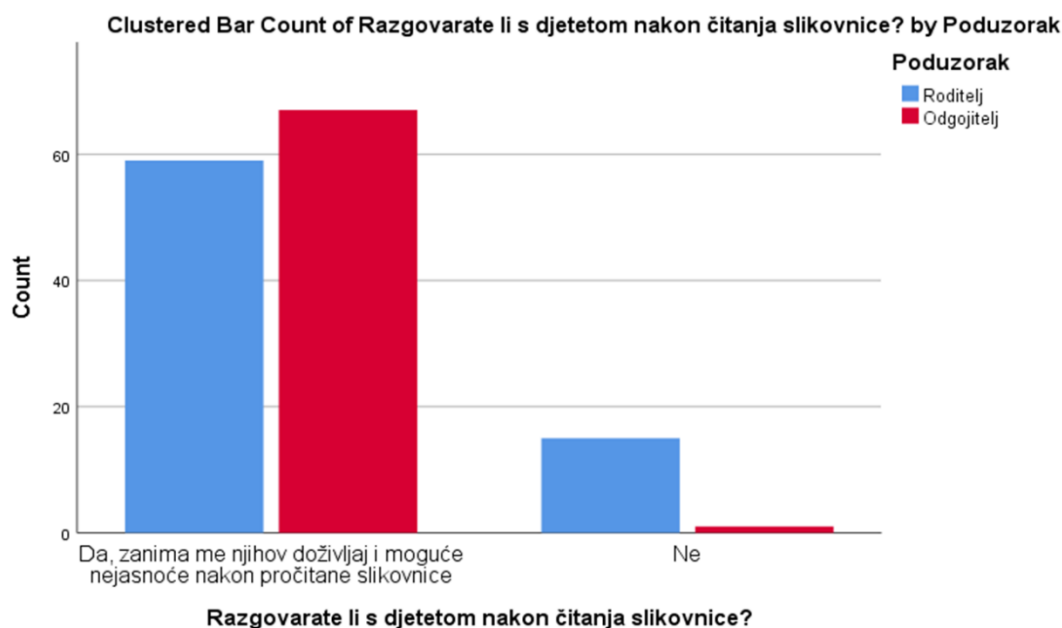
Slika 8: Prikaz obrasca frekvencije odgovora za analizu kontingencijske povezanosti pitanja razgovaraju li s djetetom za vrijeme čitanja slikovnice podjednako odgojitelji i roditelji

Rezultati pokazuju da se roditelji i odgojitelji statistički značajno razlikuju prema obrascu odgovora na pitanje „Razgovarate li s djetetom nakon čitanja slikovnice?“ ($\chi^2(1;N=142)=12,527$; $p<0,05$). Pregledom Slike 8 vidljivo je da, iako se i roditelji i odgojitelji najčešće izjašnjavaju da razgovaraju s djecom nakon čitanja slikovnice,

roditelji su relativno zastupljeniji od odgojitelja u skupini koja se izjasnila da ne razgovara s djetetom nakon čitanja slikovnice, dok se odgojitelji relativno zastupljeniji od roditelja u skupini koja nakon čitanja slikovnice razgovara s djecom.

Slika 9: Prikaz obrasca frekvencije odgovora za analizu kontingencijske povezanosti pitanja razgovaraju li s djetetom nakon čitanja slikovnice podjednako odgojitelji i roditelji

Zadatak 9: Utvrditi postoji li povezanost između osobnog iskustva roditelja i odgojitelja vezanog uz čitanje slikovnice u njihovom djetinjstvu s njihovim procjenama učestalosti čitanja slikovnice djeci te korištenja metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnice.

Tablica 16. Tko Vam je čitao slikovnice dok ste bili predškolskog uzrasta?

Vrijednosti	Postotak %
1 Mama	86
2 Baka	39
3 Odgojitelji(ce)	31
4 Tata	24
5 Djed	15
6 Ostali članovi obitelji	14

Tablica 17. Koliko često su Vam čitali dok ste bili predškolskog uzrasta?

Vrijednosti	Frekvencija	Postotak	Valjani postotak	Kumulativni postotak
1 Nikad	4	2,8	2,8	2,8
2 Rijetko	21	14,7	14,8	17,6
3 Povremeno	54	37,8	38,0	55,6
4 Često	42	29,4	29,6	85,2
5 Stalno (svaki dan)	21	14,7	14,8	100,0
Total	142	99,3	100,0	
Nedostajući podaci	1	0,7		
Total	143	100,0		

Tablica 18. Učestalost čitanja slikovnica

Vrijednost	Frekvencija	Postotak	Kumulativni postotak
1 Jednom mjesečno	1	0,7	0,7
2 Jednom tjedno	17	11,9	12,6
3 Dva do tri puta tjedno	60	42,0	54,5
4 Svaki dan	65	45,5	100,0
Ukupno	143	100,0	

S ciljem odgovora na pitanje postoji li povezanost između osobnog iskustva roditelja i odgojitelja vezanog uz čitanje slikovnice u njihovom djetinjstvu s njihovim procjenama učestalosti čitanja slikovnice djeci, provedena je analiza povezanosti metodom spearmanove rang korelacije. Rezultati analize svih sudionika istraživanja su pokazali da je utvrđena statistički značajna osrednje visoka pozitivna korelacija između navedenih varijabli ($p=0,338$; $N=143$; $p<0,01$). Slikovnice djeci uglavnom češće čitaju oni sudionici istraživanja kojima su drugi češće čitali dok su bili predškolskog uzrasta. Također, oni kojima su u djetinjstvu rjeđe čitali u pravilu manje čitaju djeci slikovnice.

Provedene su zasebne analize povezanosti na poduzorcima roditelja i odgojitelja. Rezultati su pokazali da je povezanost između učestalosti slušanja čitanih slikovnica u djetinjstvu i čitanja slikovnica djeci statistički značajna samo na poduzorku roditelja ($p=0,449$; $N=74$; $p<0,01$), ali ne i na pod uzorku odgojitelja ($p=0,181$; $N=68$; $p>0,05$). Odgojitelji učestalo čitaju slikovnice djeci neovisno o tome jesu li im bile čitane u djetinjstvu, što je vjerojatno rezultat njihovog inicijalnog obrazovanja i cjeloživotnog

profesionalnog usavršavanja. S druge strane, učestalost korištenja slikovnica kod roditelja u velikoj mjeri ovisi o njihovom osobnom iskustvu u djetinjstvu. Roditelji koji su imali poticajnu okolinu u kojoj su im se često čitale slikovnice prenesti će taj obrazac ponašanja i u korištenju slikovnica sa svojom djecom.

S ciljem odgovora na pitanje postoji li povezanost između osobnog iskustva roditelja i odgojitelja vezanog uz čitanje slikovnice u njihovom djetinjstvu s korištenjem metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnice proveden je niz χ^2 analiza kontingencijske povezanosti nominalnih varijabli. Rezultati pokazuju da učestalost čitanja slikovnica u djetinjstvu nije kontingencijski povezano s obrascima odgovora na pitanja: „Razgovarate li s djecom prije početka čitanja slikovnice?“ ($\chi^2(4;N=142)=1,107$; $p>0,05$), „Razgovarate li s djetetom za vrijeme čitanja slikovnice?“ ($\chi^2(8;N=140)=8,704$; $p>0,05$) i „Razgovarate li s djetetom nakon čitanja slikovnice?“ ($\chi^2(4;N=140)=2,920$; $p>0,05$).

7. ZAKLJUČAK

Slikovnica je prva knjiga s kojom se djeca u životu susreću. Ona je jedna od temeljnih književnih vrsta dječje književnosti i kroz povijest razvila se u skladu s okolnostima u kojima su djeca odrastala i u skladu s tehničkim mogućnostima njezinoga oblikovanja. S obzirom na to da je slikovnica oblikovana ilustracijom i tekstem, potrebno je posvetiti pozornost jednom i drugom obliku izražavanja.

Proučavajući fenomen slikovnice, brojni istraživači su slikovnicu klasificirali s obzirom na njezine značajke, te su izdvojili funkcije koje ona može imati u sklopu dječjeg razvoja. Upravo zbog velike dostupnosti slikovnice i njezine raširene uporabe, provedeno je istraživanje o korištenju slikovnice u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, ali i u obitelji.

Na temelju provedenoga istraživanja možemo zaključiti da je najveći broj roditelja napisao da djeci čita slikovnice zbog razvoja mašte, zatim zbog novih saznanja, stava da su knjige bitne za cjelokupni razvoj i radi širenja vokabulara. Manji broj je odgovorio da time svoju ljubav prema knjigama žele prenijeti na dijete ili da čitaju zato jer to dijete voli i traži. Kao najveću prepreku za redovito čitanje slikovnica roditelji uglavnom navode nedostatak vremena, odmah nakon toga spominju umor, a rjeđe navode korištenje suvremene tehnologije ili nezainteresiranost djeteta.

Rezultati su potvrdili hipotezu po kojoj roditelji u velikoj mjeri čitaju slikovnice svojoj djeci i to uglavnom u večernjim satima, prije spavanja. Svi ispitanici su potvrdno odgovorili na pitanje Čitaju li slikovnice svojoj djeci. Najveći broj sudionika istraživanja djeci čita svaki dan ili dva do tri puta tjedno. Više od polovice sudionika istraživanja djeci čita do 60 minuta tjedno, dok ih približno petina čita između 60 i 90 minuta tjedno. Roditelji slikovnice čitaju najčešće prije spavanja djece, znatno manji broj slikovnice čita poslijepodne, a nitko od roditelja slikovnice djeci ne čita u jutro.

Tek je polovica roditelja upoznata s korištenjem slikovnica u ustanovama ranog i predškolskog odgoja. Pri tome informacije dobivaju najčešće od same djece i tek nešto rjeđe od odgojiteljica, a najrjeđe od roditelja druge djece.

Roditelji kao najdražu slikovnicu svog djeteta navode slikovnicu Tri prašćića, te nakon toga podjednako učestalo navode Ježevu kućicu, Vuka i sedam kozlića i Frozen te tek nešto rjeđe Malu sirenu.

Prema rezultatima istraživanja koja se odnose na odgojitelje, u najvećoj mjeri djecu procjenjuju zainteresiranima, a tek nešto manji broj jako zainteresiranim za

aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnice. Vrlo mali broj odgojitelja procjenjuje da je djeci po tom pitanju svejedno. Niti jedan odgojitelj nije procijenio djecu nezainteresiranom za aktivnosti koje uključuju čitanje slikovnice. Pola od ispitanih odgojitelja slikovnicu koristi svaki dan, a velik broj je koristi barem dva do tri puta tjedno. Tek nekoliko odgojitelja čitanje slikovnice koristi samo jednom tjedno. Korištenje metode razgovora s djetetom najčešće je nakon čitanja slikovnice, ali neki odgojitelji ju koriste i prije te za vrijeme čitanja slikovnice.

Hipoteza prema kojoj su djevojčice zainteresiranije za čitanje slikovnica je djelomično potvrđena jer nitko nije procijenio dječake kao zainteresiranije od djevojčica za čitanje slikovnica, a manji broj sudionika istraživanja djevojčice je procijenio zainteresiranijima za čitanje slikovnica. Ipak, najveći broj odgojitelja procijenio je da su dječaci i djevojčice podjednako su zainteresirani za čitanje slikovnica.

Istraživanje je pokazalo da odgojitelji i roditelji navode Ježevu kućicu kao najdražu slikovnicu roditelja i odgojitelja, pri čemu ipak relativno veću popularnost ima kod roditelja. Crvenkapica je nešto manje popularna slikovnica i relativno je popularnija kod odgojitelja. Slikovnica Heidi je podjednako popularna kod odgojitelja i roditelja. Odgojitelji kao najdražu slikovnicu još spominju Pepeljugu, a roditelji Tri prašćića.

Pri utvrđivanju postoji li razlika između roditelja i odgojitelja u osobnom iskustvu vezanom uz čitanje slikovnica u djetinjstvu, procjenama učestalosti čitanja slikovnica djeca i korištenju metode razgovora s djetetom pri čitanju slikovnica, postoje naznake da su odgojitelji u većoj mjeri od roditelja bili izloženi prilikama u kojima su im u djetinjstvu drugi čitali slikovnice. Pri tome odgojiteljima su u djetinjstvu, u usporedbi s roditeljima, relativno češće čitali očevi i ostali članovi obitelji.

Postavljena hipoteza da roditelji razgovaraju s djecom prije i za vrijeme čitanja slikovnice, dok odgojitelji razgovaraju s njima nakon pročitano, djelomično je potvrđena. Odgojitelji i roditelji podjednako često čitaju slikovnice djeci i ne razlikuju se ni u učestalosti razgovora s djecom prije početka čitanja slikovnica. Za vrijeme čitanja slikovnica roditelji u relativno većoj mjeri od odgojitelja postavljaju pitanja samo na poticaj djeteta, dok odgojitelji u relativno većoj mjeri od roditelja postavljaju pitanja bez poticaja djeteta ili u toj fazi čitanja ne postavljaju pitanja uopće uz obrazloženje da za vrijeme čitanja treba biti tišina. Odgojitelji relativno češće od roditelja razgovaraju s djecom o pročitano nakon čitanja slikovnica.

Najvećem broju sudionika ovog istraživanja slikovnice u djetinjstvu je čitala majka, zatim baka i odgojiteljica, a još rjeđe se u tom kontekstu spominje otac. U najmanjoj mjeri kao čitatelji su navedeni djed i ostali članovi obitelji.

Slikovnice djeci uglavnom češće čitaju roditelji kojima su drugi češće čitali dok su bili predškolskog uzrasta. Također, roditelji kojima su u djetinjstvu rjeđe čitali u pravilu manje čitaju djeci slikovnice. Odgojitelji učestalo čitaju slikovnice djeci neovisno o tome jesu li im bile čitane u djetinjstvu dok učestalost korištenja slikovnica kod roditelja u velikoj mjeri ovisi o njihovom osobnom iskustvu u djetinjstvu.

Nije utvrđena povezanost između učestalosti čitanja slikovnica u djetinjstvu i korištenja metode razgovora s djetetom prije, za vrijeme i nakon čitanja slikovnice.

Provedenim istraživanjem nastojalo se pokazati da odgojitelji, ali i roditelji prepoznaju vrijednost slikovnice kao materijala koje potiče cjelokupni dječji razvoj. Osim što istraživanje daje uvid u učestalost korištenja slikovnice u interakciji odraslih s djecom i ukazuje na važnost čitanja u najranijoj dobi, može poslužiti i kao poticaj za dodatno istraživanje mogućnosti korištenja slikovnice i u ostalim aktivnostima i mogućnosti njezine integracije u različitim aspektima dječjega života u vrtićima i obitelji.

LITERATURA

1. BATARALO KOKIĆ, I. (2015.) *Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica. Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*. Vol. 64 (No. 3, lipanj). str. 377-398.
2. BATINIĆ, Š. i MAJHUT, B. (2001.) *Od slikovnjaka do vragobe- Hrvatske slikovnice do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
3. CRNKOVIĆ, M. (1990.) *Dječja književnost- Priručnik za studente i nastavnike*. X. izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
4. CRNKOVIĆ, M. i TEŽAK, D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
5. ČAČKO, P. (2000). *Slikovnica, njezina definicija i funkcije. Kakva knjiga je slikovnica*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 12-17.
6. ČUNOVIĆ, K. (2013.) *Elektronička slikovnica na Sajmu dječje knjige u Bologni. Novosti Hrvatskog knjižničarskoga društva*. Broj 59 (lipanj). Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/674> (Pristupljeno: 18.05.2020.)
7. HAMERŠAK, M. i ZIMA, D. (2015.) *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international.
8. JAVOR, R. (2000.) *Kakva je knjiga slikovnica: zbornik*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
9. KOS-PALISKA, V. (1997.) *Likovni govor slikovnice. Dječja knjiga u Hrvatskoj danas*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 88-93.
10. LEŠIN, G. i LANŠČAK, A. (2017.) *Interaktivne slikovnice u našem vrtiću*. Dostupno na: <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/zanimljivosti/interaktivne-slikovnice-u-nasem-vrticu/> (Pristupljeno: 18.05.2020.)
11. MAJHUT, B. i BATINIĆ, Š. (2017.) *Hrvatska slikovnica do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
12. MARTINOVIĆ, I. i STRIČEVIĆ, I. (2011.) *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu. Libellarium: časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova*. Vol. 4 (No. 1). str. 39-63
13. NARANČIĆ KOVAČ, S. (2017.) *Dramska svojstva slikovnice; Jačanje kompetencija odgojitelja u području umjetničke/dramske i scenske pedagogije*. Zagreb.

14. ŠIŠNOVIĆ, I. (2011.) *Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice. Dijete, vrtić, obitelj*: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima. Vol. 17 (No. 66). str. 8-9.
15. VERDONIK, M. (2015.) *Slikovnica- prva knjiga djeteta*. Nastavni materijal. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci.

SAŽETAK

Rad je koncipiran kroz sedam poglavlja i temelji se na prikazu slikovnice i njezinoj uporabi u vrtiću i obitelji. Uvod u temu rada izrađen je utvrđivanjem slikovnice kao prve djetetove knjige. U drugom poglavlju objašnjen je pojam dječje književnosti i značajke prema kojima neka knjiga pripada dječjoj književnosti. Treće poglavlje obuhvaća definicije slikovnice i naznačen je njezin povijesni razvoj u hrvatskoj književnosti. Četvrto poglavlje sadrži klasifikacije slikovnica, a u petom su poglavlju navedene funkcijama slikovnice. U šestom poglavlju opisano je istraživanje provedeno među odgojiteljima i roditeljima u Dječjem vrtiću Vladimir Nazor Kastav, Dječjem vrtiću Matulji te Dječjem vrtiću Opatija koji se odnose na uporabu slikovnice u vrtiću i obitelji. Navedeni su zaključci među kojima se ističu spoznaje o redovitoj uporabi slikovnice kao poticaja za aktivnosti u dječjem vrtiću, navikama čitanja slikovnica u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obitelji te naslovima koje odgojitelji i roditelji najradije biraju s obzirom na dječje interese.

KLJUČNE RIJEČI: slikovnica, obitelj, vrtić, roditelji, odgojitelji

SUMMARY

The work is divided into seven chapters. The representation and use of picture book in families and kindergartens is analyzed. At the beginning of the work picture book is described as the children's first book. At the second chapter children's literature is defined as well as its characteristics. At third chapter the definition of picture book is given as well as its history in Croatia from 1796 to 1942. The fourth chapter contains two classifications of picture books and the fifth chapter deals with the main functions of the picture book. The sixth chapter describes the research conducted among educators and parents in kindergarten Vladimir Nazor Kastav, in kindergarten Matulji and in kindergarten Opatija relating to the use of picture book in kindergartens and families. At the end of the work the findings of the research are given. Those findings that should be pointed out are those related to the regular use of picture books as an incentive for activities in kindergarten, the habits of reading picture books in early and preschool institutions and families and the titles that educators and parents prefer to choose with regard to children's interests.

KEY WORDS: picture book, family, kindergarten, parents, educators

Prilog br.1

Anketa za roditelje

1. Označite spol: 1. ženski   2. muški

2. Koliko imate godina? _____

3. Koji ste stupanj obrazovanja završili:

- a) osnovno obrazovanje
- b) strukovno osposobljavanje
- c) jednogodišnje i dvogodišnje srednjoškolsko strukovno obrazovanje
- d) trogodišnje strukovno obrazovanje
- e) gimnazijsko srednjoškolsko obrazovanje; četverogodišnje i petogodišnje strukovno srednjoškolsko obrazovanje
- f) stručni studij; strukovno specijalističko usavršavanje i osposobljavanje
- g) sveučilišni ili stručni preddiplomski studij
- h) sveučilišni ili specijalistički diplomski studij; poslijediplomski specijalistički studij
- i) poslijediplomski znanstveni magistarski studiji;
- j) poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studiji; obrana doktorske disertacije izvan studija

4. Koliko često su Vam čitali dok ste bili predškolskog uzrasta?

- a) Nikad   b) Rijetko   c) Povremeno   d) Često   e) Stalno (svaki dan)

5. Tko Vam je čitao slikovnice dok ste bili predškolskog uzrasta (možete zaokružiti više odgovora)?

- a) Mama   b) Tata   c) Baka   d) Djed   e) Ostali članovi obitelji   f) Odgojitelji(ce)

6. Koja je Vaša najdraža slikovnica iz djetinjstva?

_____

7. Koliko godina ima Vaše dijete? _____

8. Kojeg je spola Vaše dijete?   1. muško   2. žensko

9. Pohađa li Vaše dijete cjelodnevni boravak u vrtiću?   1. Da   2. Ne

10. Čitate li slikovnice Vašem djetetu?   1. Da   2. Ne

(Ako je Vaš odgovor na ovo pitanje NE, molimo Vas da nastavite s 15. pitanjem)

11. Koliko često čitate slikovnice?

- a) Svaki dan   b) Dva do tri puta tjedno   c) Jednom tjedno   d) Jednom mjesečno

e) Rjeđe od jednom mjesečno

12. Tijekom tjedna koliko vremena provedete čitajući slikovnice?

a) do 60 minuta   b) 60 do 90 minuta   c) 90 do 120 minuta   d) Više od 120 minuta

13. U koje doba dana najčešće čitate slikovnice?

a) Ujutro   b) Poslijepodne   c) Navečer, prije spavanja

14. Razgovarate li s djecom prije početka čitanja slikovnice?   a) Da   b) Ne

15. Razgovarate li s djetetom za vrijeme čitanja slikovnice?

- a) Da, često postavljam pitanja
- b) Da, ali samo ako me dijete nešto pita
- c) Ne, za vrijeme čitanja slikovnice treba biti tišina

16. Razgovarate li s djetetom nakon čitanja slikovnice?

- a) Da, zanima me njihov doživljaj i moguće nejasnoće nakon pročitane slikovnice
- b) Ne

17. Znete li koliko se često slikovnica koristi u odgojno obrazovnom procesu/ radu vrtića?

(Ako je Vaš odgovor ovo pitanje NE, molimo Vas da preskočite sljedeće pitanje)

- a) Da   b) Ne

18. Od koga saznajete o navikama korištenja slikovnice u odgojno obrazovnom radu vrtića?

- a) Od djeteta   b) Od odgojitelja/odgojiteljice   c) Od roditelja druge djece

19. Koja je najdraža slikovnica Vašeg djeteta?

---

20. Svojim riječima kratko navedite zbog čega čitate slikovnice Vašem djetetu.

---

21. Svojim riječima kratko navedite koje su osnovne prepreke redovitom čitanju slikovnica .

Prilog br.2

Anketa za odgojitelje

1. Označite spol: 1. ženski   2. muški
  2. Koliko imate godina? _____
  3. Koji ste studij završili (zaokružite samo jedan odgovor):
    - a) dvogodišnji stručni studij
    - b) trogodišnji stručni studij
    - c) trogodišnji sveučilišni studij
    - d) preddiplomski stručni studij
    - e) preddiplomski sveučilišni studij
    - f) preddiplomski i diplomski sveučilišni studij
  4. Koliko godina radnog staža imate kao odgojitelj/odgojiteljica? _____
  5. Koliko često su Vam čitali dok ste bili predškolskog uzrasta?
    - a) Nikad   b) Rijetko   c) Povremeno   d) Često   e) Stalno (svaki dan)
  6. Tko Vam je čitao slikovnice dok ste bili predškolskog uzrasta (možete zaokružiti više odgovora)?
    - a) Mama   b) Tata   c) Baka   d) Djed   e) Ostali članovi obitelji   f) Odgojitelji(ce)
  7. Koja je Vaša najdraža slikovnica iz djetinjstva?
-
8. S kojom dobnom skupinom trenutno radite?
    - a) Mlađom jaslčkom skupinom
    - b) Starijom jaslčkom skupinom
    - c) Mlađom predškolskom skupinom
    - d) Srednjom predškolskom skupinom
    - e) Starijom predškolskom skupinom
    - f) Mješovitom skupinom
  9. Prema Vašem dosadašnjem iskustvu, za čitanje slikovnica zainteresiraniji su:
    - a) Dječaci   b) Djevojčice   c) Podjednako dječaci i djevojčice
  10. Koliko često koristite slikovnicu u odgojno obrazovnom radu?
    - a) Svaki dan
    - b) Dva do tri puta tjedno
    - c) Jednom tjedno
    - d) Jednom mjesečno
    - e) Rjeđe od jednom mjesečno
  11. Koju vrstu slikovnica najčešće koristite u odgojno obrazovnom radu?
    - a) Spoznajne   b) Umjetničke   c) Problemske
  12. Razgovarate li s djecom prije početka čitanja slikovnice?   a) Da   b) Ne
  13. Razgovarate li s djecom za vrijeme čitanja slikovnice?
    - a) Da, često postavljam pitanja
    - b) Da, ali samo ako me djeca nešto pitaju

c) Ne, za vrijeme čitanja slikovnice treba biti tišina

14. Razgovarate li s djecom nakon čitanja slikovnice?

c) Da, zanimaju me njihovi doživljaji i moguće nejasnoće nakon pročitane slikovnice

d) Ne

15. Prema Vašoj procjeni, koliko su djeca zainteresirana za aktivnosti koje uključuju slikovnicom?

a) Nisu uopće zainteresirani

b) Nisu zainteresirani

c) Svejedno im je

d) Zainteresirani su

e) Izrazito su zainteresirani

16. U koje sve aktivnosti uključujete slikovnicu?

---

17. Na koji način pokušavate zainteresirati djecu za aktivnosti koje uključuju slikovnicu?

---

18. Naziv ustanove u kojoj radite: _____